

A kertturizmus fejlesztési lehetőségei és kihívásai Magyarországon

PÉCSEK BRIGITTA

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Turizmus Tanszék
Egészségház u. 4., Eger 3300
pecsek.brigitta@uni-eszterhazy.hu

Magyarországon kétezer természeti és kulturális értékkel rendelkező park és kert található, ennek ellenére a hazai kertturizmus vizsgálata csak a közelmúltban került a kutatók homlokterébe. A kutatás a kertturizmus elméleti lehatárolását, valamint a hazai kertturizmus állapotfelmérését válogatott szakirodalom alapján végezte el. A terepmunka Szingapúrban zajlott 2024 nyarán, ahol az 1960-as évektől kezdve szisztematikusan egy kertvárosi metropolisz épül. A kutatás rámutatott, hogy a kertturizmus egy komplex és fenntartható termék, mely több generációnak, valamint ép és megváltozott képességű látogatóknak is élményt nyújthat, valamint más turisztikai vonzerőkkel szinergikus kölcsönhatásba is léphet. Budapest nemzetközi trendekkel összecsengő példái is alkalmasak a rövid városlátogatás fenntarthatóbbá tételére, mivel a látogatókat lelassulásra ösztönzi. A kutatás újszerűsége a zöld turisztikai kínálat holisztikus megközelítésében rejlik, mely túlmutat a klasszikus kerteken és parkokon, bizonyítva, hogy a biofilikus elemek mennyire sokrétűen alkalmazhatók. Továbbá a kertturizmus elősegítheti a lassú turizmus kialakulását a felgyorsult városi térben is, valamint a kevésbé népszerű úti célok fenntarthatóságához is hozzájárulhat.

Kulcsszavak: kertturizmus, fenntartható turizmus, lassú turizmus, Budapest, Szingapúr

1. Bevezetés

Az Ószövetség szerint az emberiség kezdete is egy kerthez, az Édenkerthez köthető. Az európai irodalom is tele van kertleírásokkal, a Gilgames-eposztól kezdve az Odüsszeiáig. Görögországban a gyógytemplom-kert-fürdő-szanatórium komplexek (Asclepieion)

már i. e. 350-ben is léteztek. A középkori Grand Tour idején is megszorodtak a kertlátogatások, ahogy Michel de Montaigne, XVI. századi francia filozófus esszéiben is olvasható (*de Montaigne*, 2020).

Sokan sokféleképpen ideologizálták az ember és természet közti kapcsolatot. A biofilia elmélete ma is széles körben elfogadott, mely szerint az emberiség mentális fejlődéséhez és egészségéhez szüksége van a más fajokhoz és a természethez fűződő mély és kiegyensúlyozott kapcsolatára (*Wilson*, 1986; *Kellert-Wilson*, 1995).

Kortárs tudósok és orvosok vallják, hogy ennek a harmonikus viszonynak a megszűnésére vezethető vissza számos betegség. *Louv* (2005) szerint minél fejlettebb technológiailag a társadalmunk, annál több természetre van szükségünk. Napjainkban a négy fal közötti tartózkodásnak és a mozgáshiányos életnek komoly társadalmi és egészségügyi következményei vannak. *Louv*, „helyvakság” elmélete azt bizonyította, hogy a kint töltött rövid idő miatt sokan a digitális világot tartják valósnak az őket körülvevő környezet helyett. Ez vezet el a szenzoros anesztéziához, mivel nem érzékeljük a kinti világot, így alkalmazkodni sem tudunk a változásokhoz. Az online világ megfoszt minket a más fajokkal való érintkezéstől is, melyet egy házi kedvenc nem tud pótolni.

A kertlátogatás nemcsak az ember alapvető igénye, de gazdasági és társadalmi hatásai sem elhanyagolhatóak. A látogató tartózkodási idejének meghosszabbítása mellett hozzájárul a természeti környezet megőrzéséhez is, mivel növelheti egy település bevételét, melyet környezetvédelemre fordíthat (*Gastal et al.*, 2018). Brit és japán példák bizonyítják, hogy egy kistelepülésen egy időben megnyitott magánkertek újraéleszthetik a helyi gazdaságot a korlátozott anyagi lehetőségek ellenére is (*Hirata – Son*, 2015; *Kim et al.*, 2022).

A kertturizmus több szempontból is a fenntartható turizmushoz kapcsolható, mivel a zöldfelületek a városi tér lelassításában elengedhetetlen szerepet játszanak (*Pécsék*, 2015b), beleértve a hagyományos csendhelyeket, mint például a temetőkertet és kálváriadombokat (*Pécsék*, 2021, 2023) vagy épp a városi állatkerteket is. Ezek a zöldfelületek lakóhelyeink közelében is megtalálhatóak, így a kertturizmus magában hordozza a lassú turizmus elemeit is. Nem igényel jelentős beruházást sem, hiszen az alapot a természet szolgáltatja. Következésképpen a kertturizmus egyik alapfeltétele a természeti környezet megóvása, ellentétben például a repülő rövid városlátogatással, mely a természet számára rendkívül megterhelő.

A primer kutatás helyszíne Szingapúr, a világ első „kertvárosi metropolisza”, melynek példái párhuzamba állítódnak a budapesti fejlesztésekkel. A kutatás nem tér ki sem a közösségi kertekre, sem a helyieket kiszolgáló létesítményekre (kórházak), mivel nincs a turizmushoz közvetlen kapcsolódásuk.

2. Módszertan

A kutatás két módszertani pilléren nyugszik. Először a válogatott szakirodalom feldolgozásával a kertturizmus elméleti lehatárolása történik meg. A hazai kertturizmus állapotfelméréséhez a Nemzeti Turisztikai Ügynökség (MTÜ) kutatásai és a Magyar Kertörökség Alapítvány (MKA) szakmai anyagai szolgáltatják az alapot. A szingapúri látogatás és a helyszínek bejárása 2024 júliusában zajlott, míg a budapesti helyszínek felmérése folyamatosan történt. Szingapúrra azért esett a választás, mivel ez a világ első biofilikus városa, mely évtizedek óta tervszerűen áll hozzá a fenntarthatóság és az urbanizmus kérdéséhez. A város zöldítése az 1960-as években kezdődött, mely 2012-től a „Város a kertben” projekt néven fut.

Budapesten az utóbbi évtized fejlesztései mutatnak erőteljes biofilikus elemeket, melyek párhuzamba állíthatók a szingapúri példákkal. Különböző típusú turisztikai helyek kerülnek elemzésre: repülőterek, melyek a múltban tipikus nemhelyek voltak, biofilikus szállodák és éttermek, melyek fontos infrastrukturális szolgáltatásként közvetlenül is hozzájárulnak egy utazás elégedettségéhez, valamint a kapcsolódáshoz köthető helyszínek.

3. A kertturizmus helyzete

3.1. A kertturizmus kategóriái

A parkok és kertek a városi ember legközelebbi kapcsolatai a természettel, de mivel emberi beavatkozás által jöttek létre, jellegüket az ember formálja, aki a gazda szerepét tölti be. Bár a kertek az emberi civilizációval egy időben alakultak ki, a díszkertek a szabadidő megjelenésével terjedtek el (Alföldy, 2023). A kertturizmus egy gyűjtőfogalom, és számos zöldfelület látogatását foglalja magában. Az alábbi táblázat csak a turisztikailag fontos tereket kategorizálja.

Kategóriák	Példa
Kastélykertek	Széchenyi-kastély, Nagycenk
Arborétumok/Botanikus kertek	Szarvasi Arborétum, Szarvas
Nemzeti parkok	Bükki Nemzeti Park
Városi parkok	
– klasszikus parkok	Angolkert, Tata
– múzeumkertek	Nemzeti Múzeum, Budapest
– etnikai kertek	Japán kert, Szentendre

Kategóriák	Példa
Etnikai kertek	
– szállodai kertek	Mala Garden, Siófok
– magánkertek	Zöld pagony, Budapest
– oktatási intézmények kertjei	Varga Márton Kertészeti és Földmérési Technikum és Kollégium
– múzeumkertek	Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeum
Eseményközpontú magánkertek	Keramikus kertje, Gödöllő
Egyházi jellegű kertek	
– Kolostor- és templomkertek	Magyarok Nagyasszonya-templom, Keszthely
– Temetőkertek	Fiumei sírkert, Budapest

Forrás: saját kutatás, 2025

1. táblázat: Kertkategoróriák hazai példákkal

A tanulmány az arborétumot és a botanikus kertet egy kategóriába sorolta, mivel az előbbi a fás szárú növényekre szakosodik, így a botanikus kert egy fajtájának tekinthető. A Magyar Arborétumok és Botanikus Kertek Szövetsége (MABOSZ honlapja) botanikus kertet és arborétumot tart nyilván, melyek közül néhány egyetemek gondozásában van (Eger, Gödöllő, Szeged, Pécs, Sopron), míg mások egyházi intézmények felügyelete alá tartoznak (Zirc és Pannonhalma). Pannonhalma gyógykertje is messze földön híres, ahol a növényekből teák és egyéb termékek készülnek. Külön alkategóriát jelentenek a kastélyokhoz tartozó arborétumok, mint a Fehérvárcurgói Arborétum és Károlyi Kastélypark. Néhány botanikus kert az állatkert része (Debreceni Állat- és Növénykert és a Fővárosi Állat- és Növénykert). A nemzeti parkoknál egyértelműbb a besorolás, hivatalosan 10 bejegyzett park található az országban.

A városi környezet parkjai szintén egy vegyes kategóriát képviselnek. A városi park szövetébe ágyazódnak be a múzeumkertek, erre eklatáns példa a Néprajzi Múzeum vagy a Magyar Zene Háza kertje, de a margitszigeti japán kert is ez a kategória. Ugyanakkor az etnikai kertek egy része múzeumkert is, például a Hopp Ferenc múzeum ázsiai kertje, illetve lehet magánkert is, mint a japán kert Szentendrén. A templomkertek is lehetnek egy temető részei, de önálló terek is. A hazánkban is népszerűvé vált tematikus szállodák kertjei szervesen az épülethez kapcsolódnak, ugyanakkor élményt növelő látványosságok is, ilyen például a Session Hotel Ráckeve vagy a Mala Garden ázsiai típusú kertje.

Elsősorban az angol gyakorlatot követve hazánkban is szárba szökken a látogatható magánkertek mozgalma. Van köztük hagyományos virágoskert, teakert, levendulakert, zöldség-gyümölcs kert és művészetekkel kombinált kertek, mint a keramikus kertje (látogatható magánkertek honlapja). A brit, provence-i és japán kertek egyértelműen az etnikai kertek csoportjába sorolhatóak, a különböző tevékenységeket kínáló kertek viszont önálló kategóriát képeznek, mivel gyakran hiánypótló tevékenységeket kínálnak.

Erre példa a Vác melletti teaültetvény, ahol az előadás és kóstoltatás is a program része. Az etnikai kertek közül még említésre méltó a japán kertek népszerűsége Magyarországon, melyeket találunk magánbirtokon, iskolai intézmények kezelésében és botanikus kertek részeként is.

Jól elkülöníthető csoportot alkotnak az egyházi jellegű kertek. A kolostor- és templomkertek a kezdetektől meditációs helyszínt jelentettek, és számos közülük gyógykertként is funkcionált. A legkorábbi, 800 tájáról származó és egy bencés monostor ideális elrendezését bemutató tervrajzon is szerepel a gyógyfüveskert, ahol a szerzetesek élelemforrása mellett a gyógyításhoz szükséges növényeket is megtermelték. A Pannonhalmi Főapátság kertjének kialakítása különösen jól dokumentált: a magyarországi kolostorkertekben hazai vadnövényeket is termesztettek.

A temetők zöldfelületei csak a közelmúltban kerültek a turisták látóterébe, holott az urbanizáció következtében számos temető földrajzilag már belvárosi környezetben található. A Fiumei nemzeti sírkert valójában a város egyik legnagyobb kertje a maga 56 hektárjával, és a népszerű sétaprogramoknak köszönhetően a helyiek egyik kedvenc parkjává vált (*Pécsék, 2021*).

3.2. A kertturizmus kereslete

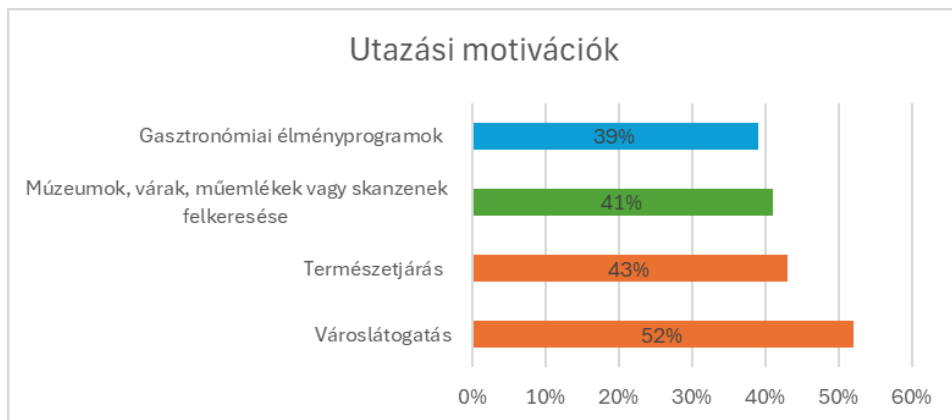
A kertlátogatások motivációi sokrétűek. A látogatók elcsendesülés, gyógyulás, esztétikai, történelmi, design-, építészeti, tanulási vagy éppen társasági programok helyszínékként is felkeresik (*Connell, 2005; Silva et al., 2013; Kempiak et al., 2017; Gastal et al., 2018*). Egy átlagos kertlátogató fél napot tölt el az adott zöldterületen (*Gülzen, 2020*), mely így a városi tereken történő turistaforgalom terelésére, valamint a kevésbé népszerű úti célok turisztikai bevonására is alkalmas.

A Garden Tourism Alliance (APGA) adatai szerint 2022-ben az USA-ban közel 120 millió volt a kertlátogatók száma, ami 2023-ban 130 millióra nőtt. Célcsoportkutatás Európára vetítve csupán a brit szakirodalomban lelhető fel. (*Benfield, 2020*) három nagy célcsoportot különböztet meg, ahol a kertturizmusra kereslet észlelhető. Az elsődleges keresletet az idősebbek, a 60 év feletti generációja jelenti, elsősorban nők, magas végzettséggel és jövedelemmel. Hozzájuk kapcsolódnak a kertészkedés iránt érdeklődők kortól függetlenül, akik háztulajdonosok, vagyis van lehetőségük otthon kertészkedni. Szintén az elsődleges kereslethez tartoznak az iskolai csoportok kortól függetlenül. Az ő érdeklődésük elsősorban az iskolai tantervben szereplő zöld programokból fakad, és remélhetőleg a természettel való kapcsolat egész életüket végigkíséri majd. Végül meg kell említeni a hazai és külföldi egynapos kirándulókat, akik között egyre gyakoribb kifejezetten egyetlen park vagy kert meglátogatása.

A brit kutatás alapján a másodlagos keresletbe tartozik az X generáció kerttulajdonosi része, akik gyerekei már önállóak, így jelentős szabadidővel és pénzügyi kerettel rendelkeznek. Az Y generáció azon tagjai is keresletet jelentenek, akik a kevésbé aktív

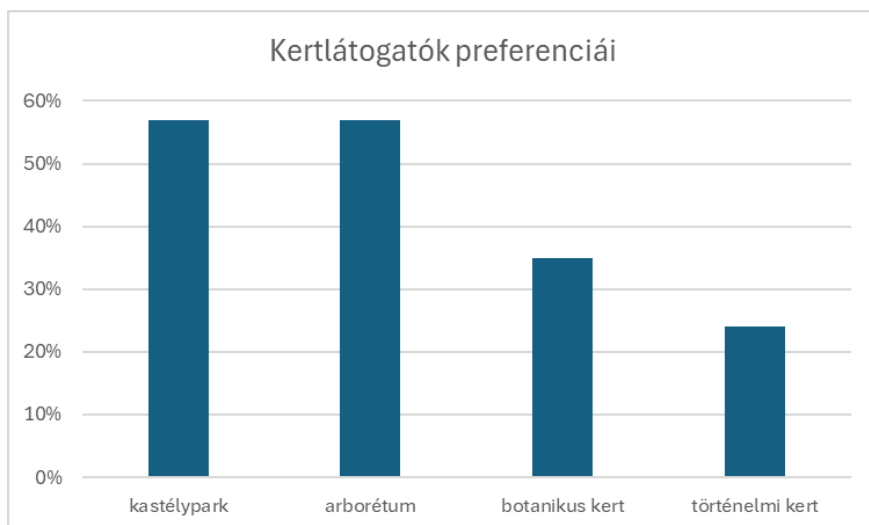
kinti tevékenységeket kedvelik. Végül a 25 év feletti új háztulajdonosok csoportja is megjelenik, akik a kertet is személyre szeretnék szabni (Benfield, 2020).

A kertturizmus hazai keresletét a Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ) mérte fel, melynek következtetése, hogy bár a látogatók csupán ötödének elsődleges motivációja a kertlátogatás, a helyszín kiválasztásához a kertek és parkok 70%-ban járulnak hozzá. További fontos megállapítás, hogy szinte minden kertlátogató (93%) összeköti látogatását más programmal is (MTÜ honlapja).

Forrás: MTÜ kutatása alapján saját szerkesztés, 2024

1. ábra: A kertlátogatók utazási motivációi

Forrás: MTÜ kutatása alapján saját szerkesztés, 2024

2. ábra: A kertlátogatók preferenciái

A motivációs vizsgálat (1. ábra) egyik meglepő eredménye, hogy minden 2. kertlátogató városlátogatással kötötte össze a zöld programját, mely megelőzi a természetjárást, vagyis a kertlátogatókat hiba lenne automatikusan az ökoturisták kategóriájába sorolni. Következésképp a rövid városlátogatásra érkezők is fontos célcsoport, akiket a túlszűfolt városi terekről a zöldterületek felé lehet terelni, ami a helyiek és a turisták komfortérzetét is emelné.

Magyarországon a MTÜ kutatása alapján (2. ábra) a kastélyparkok és arborétumok voltak a leglátogatottabb parktípusok 2024-ben, ami nem meglepő, hiszen közel 2000 kastély és kúria található az országban, melyek parkjai ingyen is látogathatók. Az arborétumok teljes árú belépői is csupán 2000–2700 forint között mozognak, azaz kis összegből informatív és szórakoztató kikapcsolódást kaphatnak az érdeklődők.

3.3. Új célcsoport: sérült gyerekek és felnőttek

Az ENSZ Egészségügyi Világszervezete (WHO) szerint a föld lakosságának közel 16%-a él valamilyen fizikai vagy szellemi sérüléssel, és ez az arány az átlagéletkor emelkedésével fokozatosan növekedni fog. Ennek következtében az akadálymentes turizmus potenciálja elérheti a 134 milliárd dollárt évente (WHO honlapja). A fogyatékosok mértéke és az érzékszervek épsége szerint különböző csoportoknak más és más komplex ajánlat segít optimalizálni a kertlátogatás élményét (Benfield, 2020).

A Budapesten található Vakok kertje a Városligetben kifejezetten látássérült személyek számára készült. Hátránya, hogy csak jogosultsággal lehet belépni, kivételt képeznek a kísérők és a vakvezető kutyák, vagyis nem tartják a turistákat potenciális célcsoportnak, ami a közösségi oldalak negatív kritikáiban is olvasható. Pedig a park a multiszenzoros fejlesztés jó példája. A növényágakban illatos gyógy- és fűszernövények sorakoznak, a korlátokon Braille-feliratos magyarázatok, tapintható társasjátékok, sakk és kártya is rendelkezésre állnak. A megfizethető kávé zamata az ízlelőbimbókat ingerli, míg a természet zaja, a növények susogása a szélben, a rovarok zümmögése, a szökőkút robaja egyszerre relaxál, és segíti a látogatók hallásának élesedését.

A kert azt példázza, hogy a fogyatékosok számára a Pine és Gilmore (2011) élménygazdaság-elméletét alkalmazva lehet könnyen kertet kialakítani. A kutatópáros aktív (tanulás és aktív bevonódás) és passzív (szórakoztatás és esztétika) élményeket határozott meg. A konkrét példa esetében az aktív élményt a sportolási lehetőség biztosítja, mely javítja a koordinációt. A kertben speciális pingpongasztal, tandemkerékpár és lengőteke érhető el az érdeklődők számára. A kisebbeket a játszótér homokozóval, fészekhintával, rugós mérleghintával és kültéri zenélő eszközökkel várja. A parkos környezetben a tudás tárháza áll rendelkezésre a környezet, virágok, fák és kisállatok formájában. A látogatók társas kapcsolatai is gazdagodnak, hiszen lehetőség nyílik ismerkedésre, barátkozásra, a kert tehát nemcsak a sérült gyerekeknek és felnőtteknek, de a kísérőjük számára is egy támogató környezetet biztosít.

3.4. Kertturizmus és szinergiái

A hazai programok közül kiemelkedik a Virágos Magyarország, ahol évente öt kategóriában választják meg a legszebb településeket. Nemzetközi párja az 1975-ben indult nemzetközi Entente Florale Europe, mely a hazaihoz hasonlóan márkázási problémákkal küzd, 2024-ben mindössze 7 ország 11 települése nevezett, ami még mérsékelt sikernek sem nevezhető.

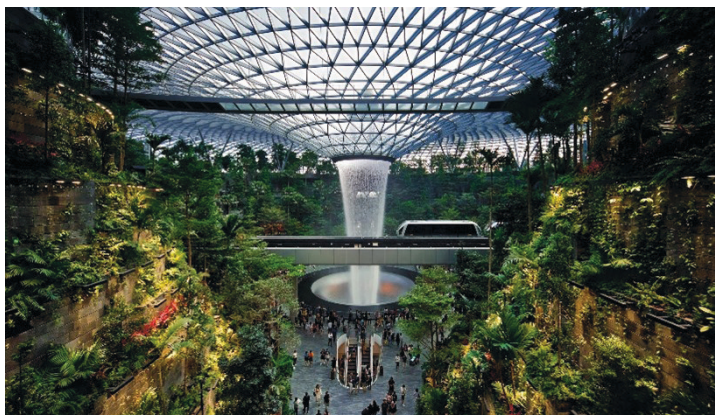
A hazai parkok és kertek népszerűsítésében mérföldkőnek tekinthető a Zöld Turizmus 2007 kampány, melynek keretében rendezték meg első alkalommal a Magyar Nemzeti Parkok Hete rendezvényt. 2005 óta szintén hagyománnyá vált a Csend napja a Fiumei nemzeti sírkertben, mely az utóbbi évtizedben a kétnyelvű tematikus sétáinak köszönhetően kiemelkedő kulturális vonzerővé vált. A fehérvárcsurgói Károlyi-kastély parkjában konferencia keretében évente rendezik meg az Európai Dísznövény és Kertművészeti Napokat, mely rangos turisztikai esemény és nemzetközi szakmai összejövetel is egyben. Egyre gyakoribbak a magánkertek kezdeményezései is, ahol a kertlátogatás mellett kreatív tevékenységek és gasztronómiai élmények is várják a látogatókat (látogatható magánkertek honlapja).

4. Biofilikus trendek városi tereken

Ebben a fejezetben a Szingapúrban végzett terepmunka példáival párhuzamosan budapesti hasonló fejlesztések kerülnek bemutatásra, ahol szisztematikusan megjelennek a biofilikus elemek. A koncepció minden közvetlen és közvetett környezeti ingert magában foglal, mely a környezettel, hellyel kapcsolatba hozható, legyen az fény, víz, levegő, növények vagy természetes anyagok összjátéka (*Gillis – Gatersleben, 2015; Kellert – Calabrese, 2015*).

4.1. Nemhelyek zöld desztinációvá válása

Augé (1992) nemhelyeknek nevezte azokat a helyszíneket, ahol kényszerből, átmeneti jelleggel tartózkodunk, ilyenek a pályaudvarok és a repterek is. Napjainkban néhány repülőtér azonban turisztikai attrakcióvá lépett elő, melyeket a helyiek is szívesen keresnek fel. Szingapúr Changi repülőtere (*3. ábra*) egy trópusi őserdő parkokkal, vízeséssel, mely arra ösztönzi az utazót, hogy több órát is eltöltsön a helyszínen. A Liszt Ferenc repülőtér új szárnya is a természetből merített, azonban a zöldfelületek helyett inkább a fa természetes anyaga került fókuszba.

Forrás: szerző felvétele, 2024
 3. ábra: Changi repülőtér, Szingapúr

4.2. Biofilikus szállodák és éttermek

Az utóbbi években a zöldiesítés egyre nagyobb szerepet játszik a vendéglátóhelyek kialakításában is, éttermek és kávézók sokasága próbál hírnevet szerezni az egyedi megjelenéssel, és a növények elhelyezése egy nem konfrontatív és kevésbé beruházásigényes mód a fizikai környezet esztétikumának növelésére. A szállodai kertek és lobbik mint tájépítészeti értékek mindig is fontos szerepet tölthettek be (Lee, 2019), ahol a biofilikus elemek nagyban befolyásolják a vendégek pozitív érzetét. A vendégek szívesen időznek a zöld szállodai tereken, többet költenek kiegészítő szolgáltatásokra, ezáltal elégedettebben is távoznak (Nanu et al. 2023; Lee, 2019). Napjaink egyik belsőépítészeti trendje a kint és bent összemosódásának egyik megnyilvánulása, a szállodák falain végigfuttatott függőkert (4. ábra).

Számos szálloda saját veteményeskerttel rendelkezik, amivel a megváltozott fogyasztói igényt hivatottak követni. Egyre többen fordulnak vissza a természethez, és keresik a természetes alapanyagokból készült, kevésbé feldolgozott ételeket. A „kertből az asztalra” trend nemcsak az éttermek trendjeiben fedezhető fel, hanem a szállodai gasztronómiában is, ennek egyik eklatáns példája Szingapúrban a Parkroyal Collection Pickering szállodája (5. ábra), ahol a tetőtéri kert szolgáltatja az éttermi alapanyagokat.

Forrás: szerző felvétele, 2024
 4. ábra: Oasia hotel, Szingapúr

Forrás: Parkroyal honlapja

5. ábra: A Parkroyal Pickering tetőtéri kertje

Magyarországon a fővárosi szállodákra nem jellemző a saját veteményes, de vidéken már évek óta megfigyelhető a trend, például a Mezőtúron a Hercegasszony birtokon.

4.3. A szórakozás zöld terei: biodóмок

A turizmus területén a szórakoztatás trendjeiben is megfigyelhetők biofilikus fejlesztések. Az állatkertek erre a klasszikus példák, hiszen tájépítészeti szempontból mint parkok is megállják a helyüket. Napjaink trendje a biodóмок terjedése, melynek két világhírű példája a szingapúri két biodóмок. Míg az egyik, a Cloud Forest, az erdőkre összpontosít, a másik, a Flower Dome, inkább a trópusi növényeket helyezi előtérbe. A virágos biodóмок sikere a tematikus időszakos kiállításainak (Monet kertje 2024-ben) is köszönhető, mely a belföldi visszatérő vendégekkel biztosítja a rentabilitást. A dóмок évek óta a városállam leglátogatottabb helyszínei. A budapesti biodóмок az állatkerthez kapcsolódik földrajzi értelemben és tematikájában is, mely megnyitása után komplex élményt kínál majd az érdeklődőknek.

4.4. Történeti temetőkertek

Ezen a területen a magyar példa előrébb jár a szingapúrinál, ahol a temetők még nem kerültek az utazók látókörébe. Pedig számos tematikus temető is megtalálható, melyek élő történelemlékvényként jól kiegészíthetnék a kulturális kínálatot. A Bukit Brown temető több mint százezer kínai sírral egy 233 hektáros őserdő 90 madárfajjal, mely közel negyede az összes védett fajnak. A japán temető a térség legnagyobbja, sok behurcolt utcalány és katona nyughelye, míg a muszlim temető a híres maláj államférfiak sírjáról nevezetes.

A Fiumei úti sírkert utóbbi évtizede turizmus szempontjából igazi sikertörténet. A magyar nyelvű tematikus séták népszerűsége töretlen, a helyiek számára klasszikus

staycation úti cél (*Pécsek*, 2021), melyhez nem kell sokat utazni. A városi temető mint vonzerő csökkenti a túrturizmust és erősíti a hely iránti kötődést. A séták nemcsak témák alapján, hanem közlekedési eszköz szerint is bonthatók gyalogos, kerékpáros és kisvontatos sétákra, így a részvétel kortól és egészségi állapottól függetlenül is lehetséges.

5. Konklúzió és javaslatok

A kutatás a hazai kertturizmus témájában egy feltáró elemzés, mely hibrid módszertannal, szakirodalom-elemzéssel és terepmunkával alapozza meg a jövőbeni kutatásokat. Mivel a téma Magyarországon még kevésbé kutatott, nagyrészt angol elmélet és hazai helyzetfelmérés adta ki a kutatói munka első részét, míg a terepmunka két országra terjedt ki. Szingapúrra azért esett a választás, mivel a koncepcionális fejlesztés már az 1960-as évekre nyúlik vissza, számos jó példával és tanulsággal. A hazai kutatási eredmények rámutattak, hogy a kertturizmus iránti kereslet kitapintható, és bár keveseknek ez az elsődleges utazási motivációja, a turisták jelentős arányban keresnek fel parkokat és kerteket.

Az összehasonlító elemzés megállapította, hogy napjainkban a zöldiesítés a hagyományos parkokon és tereken túlmutatva olyan felületekre is kiterjed, melyek hagyományosan nem voltak a kirándulók és turisták látóterében. Ez egy olyan tanulság, melyet a városfejlesztőknek és turisztikai szakembereknek is figyelembe kell venniük, akár elsődleges úti cél a zöldfelület, akár egyéb turisztikai szolgáltatásokhoz kapcsolódik (étterem, kávézó), vagy mint a temetők esetében, a természetes környezet segíti a hely turisztikai felértékelődését. Szingapúr legfontosabb tanulsága, hogy még a legsűrűbben lakott városi tereken is lehetséges természetközeli élet, mely jelentős ország- és városmárka-építő tényezővé válhat, és egy fenntarthatóbb turizmus fejlesztéséhez vezethet.

A kertturizmus mint önálló márka Magyarországon nem létezik, aminek egyik következménye az alacsony elsődleges motiváció a turisták körében. Ehhez hozzájárul a nemzetközi, országos és helyi rendezvények nem megfelelő promóciója. Egy adott évben elszigetelt események sorozata zajlik, és nincs egy életélmény, amely alá a konferenciákat, kulturális eseményeket és magánakciókat lehetne rendezni. A kertturizmus saját márkává fejlesztésének első lépése a különböző éves események összegyűjtése, az érintettek feltérképezése és a magyar kertmárka kidolgozása lenne, és csak ezután lehetséges a fejlesztési irányok meghatározása.

Hivatkozások

- ALFÖLDY G. (2023): A kert mint párbeszéd. *Irodalmi Magazin*, 9. 3. sz. 5–11.
- BENFIELD R. W. (2020): *New directions in garden tourism*. CABI Digital Library.
<https://doi.org/10.1079/9781789241761.0009>
- CONNELL J. (2005): Managing gardens for visitors in Great Britain: a story of continuity and change. *Tourism Management*, 26. 185–201.
<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2003.10.002>
- DE MONTAIGNE M. (2020): Michel de Montaigne. https://en.wikipedia.org/wiki/Michel_de_Montaigne (letöltve: 2025. 02. 24.)
- GASTALL S., BEBER A. M. C., CÉSAR P. A. B. (2018): Garden tourism e jardins históricos: a natureza patrimonializada. *International Journal of Scientific Management and Tourism*, 4. 3. sz. 109–119.
- GILLIS K., GATERSLEBEN B. (2015): A review of psychological literature on the health and wellbeing benefits of biophilic design. *Buildings*, 5. 3. 948–963.
<https://doi.org/10.3390/buildings5030948>
- GÜLSEN I. (2020): Lessons learned from garden tourism – How garden tourism can benefit Expo and legacy development and operation. <https://aiph.org/wp-content/uploads/2020/03/Lessons-Learned-from-Garden-Tourism-Ibo-Gulsen-final.pdf> (letöltve: 2025. 01. 16.)
- KELLERT S. R., WILSON E. O. (1995): *The biophilia hypothesis*. Island Press, Washington DC.
- KELLERT S., CALABRESE E. (2015): *The practice of biophilic design*. Terrapin Bright Green, New York.
- KEMPIAK J., HOLLYWOOD L., BOLAN P., McMAHON-BEATTIE U. (2017): The heritage tourist: an understanding of the visitor experience at heritage attractions. *International Journal of Heritage Studies*, 3. 4. 375–392.
<https://doi.org/10.1080/13527258.2016.1277776>
- KIM S. L., SUNG J., HAMM Y. S., CHO S. A. (2022): A garden network system for sustainable garden tourism in South Korea. *Urban Forestry & Urban Greening*, 74. 127662. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2022.127662>
- LÁTOGATHATÓ MAGÁNKERTEK: <https://latogathatomagankertek.hu/> (letöltve: 2024. 05. 15.)
- LEE S. H. (2019): Effects of biophilic design on consumer responses in the lodging industry. *International Journal of Hospitality Management*, 83. 141–150.
<https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2019.05.006>
- LOU R. (2005): *Last child in the woods: Saving our children from nature-deficit disorder*. Algonquin Books, Chapel Hill, NC.

- MARC A. (1992): *Non-places: introduction to an anthropology of supermodernity*. Verso, London.
- MAGYAR ARBORÉTUMOK ÉS BOTANIKUS KERTEK SZÖVETSÉGE: <https://mabotkertek.hu/intezmenyi-tagok/> (letöltve: 2025. 02. 12.)
- MAGYAR TÜRISZTIKAI ÜGYNÖKSÉG: <https://mtu.gov.hu/> (letöltve: 2025. 01. 30.)
- NANU L., RAHMAN I. (2023): The biophilic hotel lobby: Consumer emotions, peace of mind, willingness to pay, and health-consciousness. *International Journal of Hospitality Management*, 113. 103520. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2023.103520>
- PÉCSEK B. (2015a): City cemeteries as cultural attractions: Towards an understanding of foreign visitors' attitude at the National Graveyard in Budapest. *The Central European Journal of Regional Development and Tourism*, 7. 1. 44–61. <https://doi.org/10.32725/det.2015.004>
- PÉCSEK B. (2015b): The role of slow design elements in managing tourist flow on the example of Bruges, Belgium. *Hungarian Geographical Bulletin*, 64. 2. 143–154. <https://doi.org/10.15201/hungeobull.64.2.5>
- PÉCSEK B. (2021): The transformation of the Budapest Fiumei Road Cemetery into staycation. In: *Változó világ, változó turizmus*. Széchenyi István University, Győr, 323–336.
- PÉCSEK B. (2023): Sustainable mini pilgrimage in urban spaces: suburban calvaries in Budapest. In: *Prospects and challenges of global pilgrimage tourism and hospitality*. IGI Global, Hershey, PA, 33–51. <https://doi.org/10.4018/978-1-6684-4817-5.ch003>
- PINE B. J., GILMORE J. H. (2011): *The experience economy*. Harvard Business Press, Cambridge, MA.
- SILVA S., CARVALHO P. (2013): Os jardins históricos: da dimensão patrimonial ao seu potencial turístico. *Turismo & Sociedade*, 6. 3. 605–625. <https://doi.org/10.5380/tes.v6i3.30655>
- THE GARDEN TOURISM ALLIANCE: <https://www.garden-tourism.com/why-our-mission> (letöltve: 2025. 04. 02.)
- WHO: https://www.who.int/health-topics/disability#tab=tab_1 (letöltve: 2025. 04. 12.)
- WILSON E. O. (1986): *Biophilia*. Harvard University Press, Cambridge, MA.